

FOTOGRAFSKA DEDIŠČINA PETRA NAGLIČA OB 130. OBLETNICI NJEGOVEGA ROJSTVA V SLOVENSKEM ETNOGRAFSKEM MUZEJU

Preteklost skozi Nagličev objektiv

Zapuščina amaterskega fotografa obsega več kot deset tisoč kakovostno izdelanih posnetkov, ki so ohranjeni v originalni obliki – Prvi so bili posneti še na steklo, kasnejši na filmski trak – S fotoaparatom je dokumentiral gradnjo Ljubljane, romanja, zanimive portrete...

Meta Černoga, fotografije iz dokumentacije SEM in osebnega arhiva Matjaža Šporarja

»Poglej, poglej, tole je Čopova ulica v Ljubljani! Gradijo tramvajsko progo.« je z začudenjem opazovala črno-belo fotografijo obiskovalka v Slovenskem etnografskem muzeju (SEM), ko so v četrtek odprli razstavo fotografij Petra Nagliča, ki zagotovo kažejo neponovljiv izsek časa, ki se danes ohranja le še v zgodovinskih učbenikih in literaturi. A slikovno, prek predstavitve vsakdanjih dogodkov, napredka gradnje tistega časa, ga je mogoče

V fotografski objektiv je ujel tudi prvi avto, ki se je leta 1910 pripeljal v Šmarci pri Kamniku.

Peter Naglič in brat Karel sta imela uspešno ščetkarsko podjetje v Šmarci, zato je na razstavi kar nekaj fotografij, ki prikazujejo delo v ščetkarstvu.

Podoba Čopove ulice v Ljubljani, ko so postavljali tramvajsko progo.

ČAS

Samo naročniki kupujejo ceneje

Prihranite
25 %

**Grelnik vode
Gorenje K 10** Karim

- moč: 1630 W
- prostornina posode: 1 liter,
- filter proti vodnemu kamnu,
- zaščita pred izsušitvijo,
- samodejni varnostni izklop,
- keramično ohišje

Gorenje designed by Karim Rashid

gorenje

Redna cena: 50,90 €

Cena za naročnike:

38,19 €

Prihranite
44,42 €

**Sistem za pomla-
jevanje obraza
Ageless Wonder**

Ohranite mladosten videz brez dragih in bolečih operacij. Nekajkrat na teden se pustite razvajati nežnim impulzom priročne naprave Ageless Wonder in vaš obraz bo ponovno napet, toniran in pomlajen.

- Prednosti:
- zavira znake staranja,
 - spodbuja mladosten videz,
 - koža je bolj gladka in mehka,
 - izrazne črte in gube so manjše,
 - koža okoli oči je napeta in brez podočnjakov.

S šestimi programi se prilagodi obliki vaše brade, ličnic, ustnic, čela ... s 30 stopnjami intenzivnosti pa vam ponuja, da izberete stimulacijo, ki vam najbolj prija.

Redna cena: 79,90 €

Cena za naročnike:

35,48 €

Prihranite
37,97 €

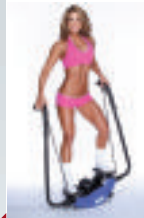
**Naprava za ob-
likovanje postave
Bun & Tight Wave**

Zabavna vadba z napravo, ki s simulacijo gibanja in tehnike deskanja na vodi poskrbi za popolno obliko vašega telesa.

- S posebnim valovanju podobnim gibanjem:
- aktivno delujete na mišice nog, rok, trebuha in zadnjice,
 - kurite kalorije in skrbite za aerobni trening,
 - si oblikujete napet trebuh, čvrste noge in zapeljivo zadnjico.

Dodatne prednosti:

- vsebuje multifunkcijski računalnik, s katerim lahko spremljate svoj napredek,
- enostavno se pospravi v omaro ali pod posteljo,
- za hitreše rezultate je priložen 14 dnevni načrt prehrane.

Redna cena: 99,90 €

Cena za naročnike:

61,93 €

Če niste večši računalnika nas pokličite in s pomočjo naših prijaznih sodelavk opravite nakup! Telefonsko naročanje vsak delovnik (od ponedeljka do petka) med 8. in 15. uro.

BREZPLAČNA ŠTEVILKA
080 73 06
INFORMACIJE IN NAROČILA

Portretne fotografije odsevajo življenje tedanjega časa, ko so se mnogi ukvarjali tudi s kuhanjem žganja.

Matjaž Šporar, vnuk Petra Nagliča, je poskrbel, da dedove fotografije ne bodo šle v pozabo.

videti-le-še-redko. Prav zato je doživetje ob razstavi še večje, saj je bil Peter Naglič (1883–1959) kot navdušen amaterski fotograf pravzaprav povsod: v fotografski objektivi je ujel oblike tistega časa, napredek, gradnjo, duha časa pred prvo svetovno vojno, med njo in po njej ter še marsikaj. Tako se med njegovo bogato dediščino najdejo fotografije gradnje Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, Plečnikovega stadiona, ljubljanskih žal, izkopavanje mamuta v Nevljah pri Kamniku, žalne slovesnosti ob smrti kralja Aleksandra, prvo romanje Slovencev v Jeruzalem in še in še bi lahko naštevali dogodke, ki jih je ujel v fotografski objektivi in s tem zaznamoval čas neke povsem druge dobe, ki je iz spomina mnogih že povsem zbledela.

Peter Naglič se je rodil leta 1883 v Šmarci pri Kamniku. Skupaj z bratom Karlom se je ukvarjal s ščetkarstvom, imela sta uspešno tovarno, bila sta zelo inovativna... »Petra je kot uspešnega podjetnika tiste dobe, ki je bila zelo bogata s tehničnimi izumi, poleg ščetarstva seveda zanimalo vse novo v zvezi s tehničnimi vedami, zanesljivo pa je največ svojega prostega časa posvetil fotografiji. S svojim znanjem, ki ga je nadgrajeval z literaturo iz tujine, s prefinjenim občutkom za motiv in kompozicijo, je v kombinaciji z doslednostjo dosegel visoko strokovnost fotografij. Vedno je sledil tehničnim novostim tudi pri izbiri opreme. Z lastnim ateljejem v Šmarci je bil znan tudi zunaj domačega kraja. Za razliko od poklicnih fotografov pa je bil od fotografskega

udejstvovanja finančno neodvisen, kar mu je omogočilo, da se je fotografiji posvetil z dušo, pripoveduje njegov vnuk Matjaž Šporar, ki je poskrbel, da ta dragocena zbirka njegovih več kot deset tisoč fotografij ni ostala kje na podstrešju, pač pa je ob stotridesetletnici njegovega rojstva na ogled tudi širši javnosti. Malokdo ima možnost svojega deda spremljati na tako izviren in globok način. Najini življenjski poti se žal nista nikoli prekrili, a zdi se, da rodbinske niti kljub časovnemu odmiku ne popuščajo, je ob odprtju razstave povedal Matjaž Šporar, ki je v sredini devetdesetih let preteklega stoletja na podstrešju družinske hiše v Šmarci pri Kamniku našel to dragoceno ohranjeno zapuščino ter jo ohranil tudi za prihodnje rodove. Zbirka je namreč odlično ohranjena, vzorno datirana in popisana, skratka prepoznavna glede na čas in kraj motiva, pravijo tudi v Slovenskem etnografskem muzeju. Tu ravno sedaj obeležujejo 90-let delovanja, v okviru jubileja pa je tudi omenjena razstava, na kateri bo na ogled preko dvesto Nagličevih izvirmih fotografij na ogled predvidoma do konca septembra. Njegova celotna zapuščina obsega več kot deset tisoč kakovostno izdelanih posnetkov, ki so ohranjeni v originalni obliki, bodisi posneti na steklo iz zgodnejšega obdobja delovanja, nekje do leta 1930, bodisi kasneje posneti na filmski trak.

Njegova življenjska širina in radovednost se zrcalita tudi v motivih njegovih fotografij. Na njih lahko spremljamo gradnjo mesta Ljubljane, nekaterih znanih cerkev, seveda vse tisto, kar se je dogajalo v Šmarci, Domžalah, Kamniku in okolici, športne dogodke pa razvoj družinskega podjetja in delo v njem, družinske člane in sovaščane je upodobil pri pranju perila, krmljenju kokoši, žetju ovsu in drugih kmečkih opravilih. Ohranjenih je tudi veliko portretov, na katerih so sorodniki, pomembni možje iz domačega kraja in okolice, beriči ter razni posebneži. Posebno zanimive so fotografije beguncev iz Galicije, ki so se v začetku prve svetovne vojne naselili v okolici Kamnika, in opis njegovih fotografij z romanj, saj je med drugim spremljal in s fotoaparatom ovekovečil tudi prvo vseslovensko romanje v Sveto deželo, ki ga je vodil tedanji ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič. ■

Naglič je pred več kot sto leti spremljal tudi prvo vseslovensko romanje v Jeruzalem.

Nomen est omen*

Pripravlja Janez Keber

*Lat.: Ime je pomenljivo.

Alojz, Alojzija

Med moškimi imeni v Sloveniji je ime Alojz na 26. in (upoštevajoč tudi ženska imena) na skupnem 42. mestu. Po podatkih Statističnega urada RS je bilo 1. januarja 2012 z imenom Alojz poimenovanih 8465 (2008: 9100; 1994: 13.210; 1971: 29.110) oseb. Ti so bili po regijah razporejeni takole: v podravski 1965, v savinjski 1303, v osrednjelovenski 1019, v pomurski 1003, v jugovzhodni Sloveniji 797, v spodnjeposavski 540, v gorenjski 478, v koroški in goriški po 378, v zasavski 225, v obalno-kraški 214. Primerjava pogostosti imena Alojz v treh časovnih odsekih po letu 1971 izkazuje, da se je število s tem imenom poimenovanih oseb do konca leta 2011 zelo zmanjšalo, in sicer za več kot trikrat. Podatki o vseh zdaj živelih Alojzih po obdobjih od obdobja do leta 1930 (od takrat jih je bilo še 482) kažejo, da je večina (tj. 7423) nosilcev tega imena iz obdobja do leta 1970, iz nadaljnjih obdobjev pa jih je vse manj (tj. 560). Precej tega (lahko bi rekli administrativnega) zmanjšanja je šlo gotovo tudi na račun daljše, a uradno zapisane oblike Alojzij, saj je za to že do leta 1980 izkazano veliko povečanje (gl. spodaj), ki vztrajalo do leta 1994, potem pa je tako kot pri imenu Alojz prišlo do močnega upadanja. Obdobja nekdanje večje statistične opaznosti imen Alojz in različice Alojzij dokazujejo tudi uvrstitve med prvih 15 moških imen po letu rojstva (gl. CRP, 31. decembra 1994): Alojz-1930 in 1940 – 7. mesto, 1950 – 11. mesto; Alojzij-1930 – 9. mesto, 1940 – 8. mesto.

Različice imena Alojz so: Alojzij (2012: 3737, 69. mesto; 2008: 4224; 1994: 6525; 1980: 8127; 1971: 1434), Lojze (2012: 201), Lojz, Lojzek (9), Lojzi, Alojz Slavko (22), Alojzij Slavko (24), Slavko Alojz Slavko Alojzij (7). Ženske oblike: Alojzija (2012: 5025, 56. mesto; 1994: 8311; 1971: 12750), Alojzka (2012: 72), Alojzika (5), Alojzija Slava (9), Alojzija Slavka (20), Alojzija Slavica (15).

Ime Alojz z različico Alojzij izhaja iz latinskega imena Aloisius. Ime Alojz je nastalo po krajanju latinjskega us. Končni j je ime Alojzij dobilo iz odvisnih sklonov, slovarsko pa je npr. skupaj z oblikama Lojze, Lojzek navedeno v Cigaletolem-nemško-slovenskem slovarju (Deutsch-slovenisches Wörterbuch II, str. 1984, razdelek Männer- und frauennamen, Moška in ženske imena): Aloys, Aloisius, m.-Alojzij, gem.-Lojze, Lojzek. Prav tam je navedena tudi ženska oblika Alojzija z različicami: Aloysia f.-Alojzija, -Lojza, -Lojzika. Ime Aloisius oziroma obliki Alois, Aloys razlagajo nekateri kot latinizirano obliko germanskega imena Alwis. To je zloženo iz starovisokonemskih besed al- 'vse' in wisi- 'pameten, razumen'. Drugi ugotavljajo za ime Alojz enak izvor kot za ime Ludvik, nemško Ludwik. To je zloženo iz starovisokonemskih besed hlüt 'slaven' in wig 'boj'. Imenu Ludwig vzporedne oblike Klodwig, Hlodwig, Clodwig so se na francoskem dvoru skrajšale v Louis, Lois. Mnogi-Lowisi ali Loisi naj bi v bojih z Mavri dobili pred svoje ime arabski člen al-'ta'. Po tej

Sveti Alojzij Gonzaga

razlagi bi torej Alowis, Alois pomenila 'ta Ludvik' in se latinizirala v Aloisius. Začetni A-razlagajo nekateri tudi iz zveze 'a-Lois-Ludvikov', obe razlagi pa sta samo hipotetični. Italijanski obliki tega imena sta Aloisio in pogostejši Luigi (ta ustrezata tudi imenu Ludvik), francoska Alois, nemška Alois, španska Eligio. Skrajšana oblika imena Alojz je ime Lojz, iz tega pa so s pripriponskimi obrazilci e, ek in i tvorjene oblike Lojze, Lojzek, Lojzi. Podobno sta iz imena Alojzija prek skrajšanih oblik Lojz, *Lojza s pripriponskima obraziloma ika in ka tvorjeni imeni Lojzika in Lojzka.

Ime Alojz je postalo znano po svetem Alojziju. Bil je sin mantovanskega vojvode Ferdinanda Gonzage in je po okužbi s kugo umrl 21. junija 1591, star 23 let. Velja za zaščitnika mladine, zlasti šolske, in je poimenovan kot »angelski mladenič«. Po njem je dobil ime srednješolski internat v drugi polovici 19. stoletja. Alojzijevešče. Gojenci tega zavoda so se imenovali alojzijeveščki ali alojziki. Obstaja še izraz soalojznik 'sogojenec'. Privednik alojzijevskega pomeni po lastnostih, značilnostih podobnih svetemu Alojziju, denimo alojzijevskega mladeniča, ironično: Njegova mladost ni bila alojzijevska. Po svetem Alojziju je poimenovana Alojzijeva 'roža, ki cvete okrog goda svetega Alojzija' (21. junija). Po latinskem imenu Aloisius za italijansko Luigi je nastal italijanski izraz aloisiite 'amorfn kamnina rjave ali vijolične barve'. Odkril jo je vojvoda Abruzzov Luigi Amedeo di Savoia. Po češkem imenu Alois je češko narečno aloiska 'zdravilna voda v Luhačovicah'. V koledarju so še: 12. marca Alojzij don-Orione, italijanski redovnik (u. 12. marca 1940), 11. maja Alojzij Rabata, sicilijanski redovnik (u. 11. maja 1490), 27. maja Lojze-Grozde, slovenski mučenec (u. 1. januarja 1943), 24. oktobra Alojzij Guanella, italijanski redovnik (u. 24. oktobra 1915).

K imenu Alojz se koledarsko lahko uvršča ime Slavko (21. junija). Po tem uvrščanju so nastala tudi dvojna imena Alojz Slavko, Alojzij Slavko ter Slavko Alojz in Slavko Alojzij. Podobno velja tudi za ženska dvojna imena Alojzija Slava, Alojzija Slavka, Alojzija Slavica. Ime Slavko se sicer lahko koledarsko uvršča tudi k imenoma Venčeslav in Stanislav, prav tako ženska imena Slava, Slavka, Slavica. ■